

بررسی ارتباط بین اعتیاد به شبکه های اجتماعی با بلوغ اجتماعی در دانشجویان

نویسنده اول: حکیمه محمدزاده، گروه پرستاری، دانشکده علوم پزشکی شوشتر، شوشتر، ایران

hk.mo_2012@yahoo.com

نویسنده مسئول و دوم: اکرم همتی پور، گروه پرستاری، دانشکده علوم پزشکی شوشتر، شوشتر، ایران

hematipour.a64@gmail.com

نویسنده سوم: اعظم جهانگیری مهر، کارشناس ارشد آمار زیستی، گروه پرستاری، دانشکده علوم پزشکی شوشتر، شوشتر، ایران

a.jahangirimahr@gmail.com

چکیده

شبکه های اجتماعی با فراهم آوردن زمینه مناسب جهت تبادل حجم زیاد اطلاعات، زندگی فردی و جمعی افراد را تحت تاثیر قرار می دهند. بلوغ اجتماعی بروز رفتارهای متناسب با سن و مطابق با استانداردها و انتظارات جامعه را به دنبال خواهد داشت. پژوهش حاضر با هدف بررسی ارتباط بین اعتیاد به شبکه های اجتماعی با بلوغ اجتماعی دانشجویان انجام شد. این مطالعه توصیفی تحلیلی با استفاده از نمونه گیری تصادفی بر روی ۱۸۱ دانشجوی دانشکده علوم پزشکی شهرستان شوشتر در سال ۱۳۹۵ انجام شد. ابزار گردآوری اطلاعات شامل پرسشنامه محقق ساخته اعتیاد به شبکه های اجتماعی و پرسشنامه بلوغ اجتماعی راثو بود. داده ها توسط نرم افزار SPSS نسخه ۱۶ تحلیل شد. بر اساس یافته ها، افراد دارای اعتیاد زیاد به شبکه های اجتماعی، از بلوغ اجتماعی کلی ($p - value = 0.028$) و کفایت میان فردی ($p - value = 0.023$) پایین تری برخوردار بودند ولی از نظر زیر مقیاسهای کفایت شخصی و کفایت اجتماعی رابطه آماری معناداری با اعتیاد زیاد به شبکه های اجتماعی یافت نگردید ($p - value > 0.05$). مردان از بلوغ اجتماعی کلی، کفایت شخصی، کفایت میان فردی و کفایت اجتماعی ($p - value = 0.000$) بیشتری نسبت به زنان برخوردار بودند. تفاوت آماری معناداری بین میانگین نمرات اعتیاد به شبکه های اجتماعی در بین زنان و مردان وجود نداشت ($p - value = 0.707$). میزان اعتیاد زیاد به شبکه های اجتماعی با بلوغ اجتماعی افراد مرتبط است. می توان از این ارتباط در پیشگیری و درمان اعتیاد به شبکه های اجتماعی استفاده کرد.

کلید واژه ها: اعتیاد به شبکه های اجتماعی، بلوغ اجتماعی، دانشجویان

مقدمه:

اینترنت پدیده ای رو به گسترش است و هر روز تعداد بیشتری از افراد در زمره ی استفاده کنندگان اینترنت قرار می گیرند (Kiany, Dalvandi, Hosaini, & Nourozi, 2014). بطوریکه در طول ۱۵ سال گذشته تعداد کاربران اینترنت ۱۰۰۰ درصد افزایش یافته است (Kuss & Lopez-Fernandez, 2016) طبق گزارش پایگاه اینترنتی در ژوئن ۲۰۱۶، متوسط ضریب نفوذ اینترنت در جهان ۴۹/۵ درصد بوده که در این میان ایران با ضریب نفوذ ۶۸/۵ درصد و تعداد ۸۲۸۰۱۶۳۳ نفر، حائز رتبه ۱۳ در جهان و رتبه اول در خاورمیانه می باشد (Internet World Stats. World Internet Users and Population Stats, " 2016 jun 30"). اگرچه برخی پژوهشگران معتقدند که استفاده بیشتر از اینترنت سبب افزایش قابل توجه در حمایت اجتماعی شده و در نتیجه موجب کاهش احساس تنهایی، رضایت بیشتر از زندگی و سطوح بالاتر سلامت روانی خواهد شد (Heo, Chun, Lee, Lee, & Kim, 2015). با اینحال استفاده بیش از حد و وابستگی به اینترنت نیز در صورتی که باعث نادیده انگاشتن روابط فرد با دنیای واقعی، دوستان و خانواده شود، منجر به افت عملکرد فرد در حوزه های مختلف شغلی، اجتماعی، تحصیلی، خانوادگی، اقتصادی و روانشناختی شده و اعتیاد به اینترنت نامیده می شود (Nazila KhatibZanjani & Mojgan Agah Heris, 2014). نتایج پژوهشها بیانگر تاثیر اعتیاد به اینترنت بر سلامت روان افراد می باشد بطوریکه اعتیاد به اینترنت در سنین نوجوانی مشکلاتی همچون افسردگی، استرس، تمایل به خودکشی، بیش فعالی، ترس، ترس اجتماعی، پرخاشگری، خشونت و رفتارهای ضد اجتماعی را به دنبال خواهد داشت (Waldo, 2014). امروزه استفاده از شبکه های اجتماعی به عنوان یکی از محبوبترین برنامه های اینترنت به سرعت در حال پیشرفت هست. در واقع این شبکه ها ابزار جستجویی تقریباً کامل بوده و با امکان بروز رسانی مداوم، فرصت به اشتراک گذاری مجازی اطلاعات را فراهم می کنند (Emre & Isbulan, 2012).

یکی از مشکلات در حال گسترش، اعتیاد به شبکه های اجتماعی می باشد. برخی از پژوهشگران غفلت از زندگی شخصی، درگیری و دغدغه ذهنی، فرار از واقعیات و مشکلات زندگی، تجربه تغییر خلق، تحمل و پنهان کردن رفتار اعتیادآور را شش معیار اختلال اعتیاد به شبکه های اجتماعی می دانند (Guedes et al., 2016). سایر محققان وجود حداقل سه مورد از معیارهایی همچون استفاده زیاد، فقدان کنترل، تحمل دوره های بهبودی، اختلال در عملکرد فردی و اجتماعی، گوشه گیری و فرار از واقعیت طی یک دوره ۱۲ ماهه را برای تشخیص اعتیاد به شبکه های مجازی ضروری می دانند (Naami & Noori Samarini, 2016). پژوهشهای مختلف نشان داده است که اعتیاد به شبکه های اجتماعی مشکلاتی همچون افسردگی، انزوای اجتماعی، اختلال هویت، کاهش احساسات و عدم اعتماد به نفس را به دنبال خواهد داشت (Barat Dastjerdi & Sayadi, 2013). برخی از پژوهشگران معتقدند افرادی که از استرس، احساس تنهایی و افسردگی رنج می برند و یا در در آداب معاشرت زندگی واقعی خود ناتوان هستند، از اعتیاد به اینترنت به عنوان مکانیسمی برای غلبه بر این قبیل مشکلات و ناتوانی های خود استفاده می کنند (Griths, Kuss, & Demetrovics, 2014).

نشانه پایان رشد و تکامل هر انسانی بلوغ است (D. Kumar & Ritu, 2013). بلوغ اجتماعی آخرین مرحله از مراحل بلوغ محسوب می شود. بلوغ اجتماعی به معنی داشتن درک دقیق و درست از شرایط و محیط اجتماعی است که احساسات، افکار، اعمال و رفتار اجتماعی افراد را در جهت توجه و احترام به دیگران سوق داده و آنها را قادر می سازد تا عملکردها و رفتارهای اجتماعی متعادل، قابل قبول و متناسب با سن داشته باشند (Agrawal & Srivastava, 2016; Choudhary, 2014; S. Kumar, 2014; SethuMadhavi & Amuthavalli, 2014). بلوغ اجتماعی متشکل از ابعاد و مهارتهای گوناگونی همچون همکاری فعال و رفتار مسئولانه اجتماعی، توانایی برای ایجاد یک محیط دوستانه، داشتن انتخاب بهتر، ارتقاء کیفیت روابط با همسالان، خود-نظم دهی، هدف گزینی، تعهد اجتماعی، تحمل اجتماعی، انعطاف پذیری نسبت به تغییر، آشنایی به کار، خودجهت دهی، توانایی تحمل استرس، ارتباط موثر، اعتماد بین فردی، سبک های حل مسئله، خودآگاهی، همدلی، تصمیم گیری، پایبندی به قوانین اجتماعی و برآورده ساختن انتظارات نقش، ایجاد تعادل بهتر در زندگی و قضاوت درست در مسائل مهم زندگی است (Athanimath & Yenagi, 2012; Nikoo Gofar & Noghabaee, 2013; P. Pan, 2014). روانشناسان داشتن رفتار متناسب با سن را نشانه بلوغ اجتماعی هر فرد می دانند (D. Kumar & Ritu, 2013). عدم دستیابی به بلوغ اجتماعی، اوقات پردردسری برای فرد و اطرافیان در پی خواهد داشت (Krasniqi, 2015). و به ناتوانی جهت غلبه بر علائم افسردگی منجر خواهد شد (Athanimath & Yenagi, 2012). عوامل مختلفی در شکل گیری بلوغ اجتماعی موثر هستند. به عنوان مثال یافته های پژوهش آناند و همکاران نشان داد که عواملی همچون گروه همسالان، سلامت و فیزیولوژی بدنی، مدرسه و همسایگان، خانواده، شخصیت، رسانه های جمعی و سرگرمی های مورد استفاده در رشد و بلوغ اجتماعی نوجوانان نقش دارند (Anand, Kunwar, & Kumar, 2014).

پژوهشهای مختلف رابطه بین استفاده از اینترنت و شبکه های اجتماعی را با ابعاد مختلف عملکرد اجتماعی مورد مطالعه قرار داده اند. نتایج برخی از مطالعات نشان داد بین میزان استفاده از اینترنت با انزوای اجتماعی رابطه مستقیم و معنی داری وجود دارد بطوریکه با افزایش استفاده از اینترنت، تنهایی و انزوای اجتماعی افزایش می یابد (Baghaei, Moradi, Aminolshareh, & Zareh, 2013; Rabiee & Mohammadzadeh Yazd, 2013). انسرودی و همکاران در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که هر چه حمایت اجتماعی ادراک شده از سوی خانواده کمتر باشد، گرایش و اعتیاد نوجوانان به اینترنت افزایش می یابد (Onsrodi, Hoseiniyan, Salehi, & Momeni, 2014). یافته های مطالعه میزائیان و همکاران نشان داد که با توجه به سطوح مختلف اعتیاد به اینترنت دانشجویان، سلامت روان و مولفه های آن شامل نشانگان جسمانی، نشانگان اضطراب، نشانگان افسردگی و نشانگان اختلال کارکرد اجتماعی متفاوت است (Mirzaeean, Baezzat, & Khakpoor, 2011). لذا با توجه به گسترش روزافزون اعتیاد به اینترنت در بین نسل جوان، نقش بلوغ اجتماعی در ارتقا بهداشت روانی و بهبود کیفیت زندگی کلی در اجتماع و نیز وجود مطالعات اندک در این زمینه، پژوهش حاضر با هدف بررسی ارتباط بین اعتیاد به شبکه های اجتماعی با بلوغ اجتماعی دانشجویان انجام شد.

روش مطالعه:

پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی تحلیلی می باشد که در سال ۱۳۹۵ در دانشکده علوم پزشکی شوشتر انجام یافته است و جامعه ی مورد پژوهش کلیه دانشجویان این دانشکده بود. معیار های ورود به مطالعه شامل داشتن گویش فارسی به منظور درک بهتر سوالات مطرح شده، سن بین ۱۷-۲۵ سال، داشتن تمایل جهت شرکت در پژوهش، نداشتن اختلال بارز جسمی از نظر قدرت فیزیکی جهت پاسخگویی به سوالات و معیار خروج شامل عدم پاسخگویی به تمام سوالات بود. حجم نمونه با در نظر گرفتن مطالعات مشابه (Dangwal & Srivastava, 2016)

$$Z_{1-\beta} = Z_{1-\alpha/2} = 1.96, \alpha = 0.05, n = \left[\frac{Z_{1-\alpha/2} + Z_{1-\beta}}{.5 \times \ln \left[\frac{1+\tau}{1-\tau} \right]} \right]^2 + 3$$

و با استفاده از فرمول (Visala & Rawat, 2016)، و با استفاده از فرمول (1.28, 147 نفر برآورد شد که با توجه به احتمال ۲۰ درصد ریزش، حجم نمونه ۱۸۴ نفر در نظر گرفته شد. ابزار گرد آوری داده ها در این پژوهش شامل مشخصات دموگرافیک دانشجویان (سن، جنس)، پرسشنامه بلوغ اجتماعی راتو^۱ (RSMS) و پرسشنامه محقق ساخته "اعتیاد به شبکه های اجتماعی" بود. پرسشنامه بلوغ اجتماعی راتو توسط نالینی راتو در سال (۱۹۸۶) تدوین شده و شامل ۹۰ گویه می باشد. این پرسشنامه دارای سه بعد کفایت شخصی، کفایت میان فردی و کفایت اجتماعی بوده، ۱۰ عامل عدم کنترل خود، سلطه جویی، اعتماد به دیگران، سهل انگاری، کمرویی، تنوع طلبی، نفع طلبی و خود پرستی، خیر خواهی، بی خیالی و خود بزرگ بینی را می سنجد. هنگام پاسخ دهی، افراد احساس خود را در خصوص هر گویه، بر روی یک مقیاس چهار درجه ای رتبه بندی می نمایند (از کاملا موافقم تا کاملا مخالفم). در این مقیاس ۲۳ گویه به صورت مثبت و ۶۷ گویه به صورت منفی بیان شده است. بطوریکه در خانه هایی که علامت (+) وجود دارد وزن سوال ها بصورت مستقیم (۱، ۲، ۳، ۴) و در جاهای بدون علامت به صورت معکوس (۴، ۳، ۲، ۱) محاسبه می شوند. بر این اساس در صورتی که امتیاز کل هر نمونه بین ۱۳۴-۹۰ باشد دارای بلوغ اجتماعی پایین، ۲۲۴-۱۳۵ بلوغ اجتماعی نسبتا پایین، ۳۱۴-۲۲۵ بلوغ اجتماعی نسبتا بالا و ۲۲۴-۱۳۵ بلوغ اجتماعی بالا محسوب می شود. هومن و همکاران طی دو پژوهش جداگانه، ویژگیهای روانسنجی مقیاس بلوغ اجتماعی راتو را مورد بررسی قرار داده و استاندارد بودن آن را تأیید نموده اند. در این دو مطالعه ضریب آلفای کرونباخ بدست آمده برای پرسشنامه ها، ۰/۸۸۹ و ۰/۸۳۳ بود. برای بررسی روایی همگرا، از آزمون سازگاری اجتماعی کالیفرنیا استفاده شده و ضریب همبستگی کلی ۰/۴۱۱ بین دو پرسشنامه بدست آمد. در آزمون روایی سازه نیز مشخص شد که عامل های استخراج شده، ۳۸/۳۸٪ از کل

1. Rao Social Maturation Scale

واریانس متغیرها را تبیین می کنند. در پژوهش انجام شده توسط کاشی نیز پایایی درونی سوالات با استفاده از روش آلفای کرونباخ به میزان ۰/۸۵۹ بدست آمد (Kashi, ۲۰۱۵; Jahanzad, Hooman, & Vatankhah, ۲۰۱۲; Hooman, Edhami, & Ghasemi, ۲۰۱۱). پرسشنامه محقق ساخته "اعتیاد به شبکه های اجتماعی" در واقع پرسشنامه ای برگرفته از آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ^۲ است. به این صورت که بعد از مطالعه کتابها و مقاله های جدید، توضیحاتی در خصوص چگونگی تفکیک میزان استفاده کلی از اینترنت در مقایسه با میزان استفاده از شبکه های اجتماعی در ابتدای پرسشنامه ارائه شده و تغییرات جزئی دیگری در متن مقیاس یانگ اعمال گردید. این پرسشنامه شامل ۲۰ گویه است. هنگام پاسخدهی، افراد احساس خود را در خصوص هر گویه، بر روی یک مقیاس پنج درجه ای (بندرت=۱ گاهی اوقات=۲ اغلب=۳، بیشتر اوقات=۴، همیشه=۵) رتبه بندی می نمایند. حداقل نمره ای که یک فرد می تواند بگیرد ۲۰ و حداکثر ۱۰۰ خواهد بود. بر این اساس در صورتی که امتیاز کل هر نمونه بین ۳۹-۲۰ باشد اعتیاد به شبکه های اجتماعی متوسط، ۶۹-۴۰ اعتیاد به شبکه های اجتماعی زیاد و ۱۰۰-۷۰ اعتیاد به شبکه های اجتماعی شدید محسوب می شود. در پژوهش حاضر، جهت تعیین روایی ابزار، از روش تعیین روایی محتوایی و صوری استفاده شد. به این صورت که هر ۲ پرسشنامه در اختیار ۱۰ نفر از اعضای هیئت علمی دانشکده علوم پزشکی شوشتر و برخی از نمونه های مورد مطالعه قرار داده شد تا از نظر محتوا، میزان واضح بودن و ساده بودن هر یک از عبارات موجود در ابزار مورد قضاوت و بررسی قرار گرفته و بعد از اعمال نظرات اصلاحی، پرسشنامه ها جهت پژوهش مورد استفاده قرار گرفت. برای تعیین پایایی پرسشنامه ها از روش تعیین همسانی درونی (محاسبه آلفای کرونباخ) بهره گرفته شد. به این منظور پرسشنامه ها به ۲۰ نفر از افرادی که مشخصات نمونه را داشتند داده شد. ضریب آلفای کرونباخ برای پرسشنامه های اعتیاد به شبکه های اجتماعی و بلوغ اجتماعی به ترتیب ۰/۹۲ و ۰/۸۲۳ محاسبه شد. پس از کسب مجوزهای رسمی از دانشکده علوم پزشکی شوشتر، پژوهشگر در محیط پژوهش حضور یافته و اهداف پژوهش برای دانشجویان واجد شرایط شرح داده شد. بعد از اطمینان به شرکت کنندگان در خصوص محرمانه ماندن اطلاعات و اخذ رضایت نامه کتبی آگاهانه، پرسشنامه ها تکمیل و جمع آوری شد. به منظور بررسی شاخص های آماری و توصیف متغیرها از آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار و ...) استفاده شد. آزمون ضریب همبستگی پیرسون جهت بررسی ارتباط بین متغیرها و آزمون تی تست برای مقایسه میانگین ها بکار رفت. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS ویراست ۱۶ انجام شد.

یافته ها:

در این پژوهش ۱۸۱ دانشجو با میانگین سنی (۲۰/۸۴±۱/۶۶) شرکت کردند که ۷۲/۴ درصد آنها دختر و ۲۷/۶ درصد پسر بودند. ۶۰/۸ درصد از دانشجویان اعتیاد به شبکه های اجتماعی متوسط و ۳۹/۲۲ درصد اعتیاد زیادی به شبکه های اجتماعی داشتند. میانگین نمره بلوغ اجتماعی دانشجویان (۲۰/۴/۶۱±۱۷/۵۹) بود. طبق آزمون کولموگروف اسمیرنوف داده ها دارای توزیع نرمال بود. (K-S=0.503, p-value=0.962). مقایسه متغیر اعتیاد به شبکه های اجتماعی در بین زنان و مردان حاکی از آن بود که تفاوت آماری معناداری بین میانگین نمرات اعتیاد به شبکه های اجتماعی در بین زنان و مردان وجود ندارد (t-test = 0.376, p-value = 0.707).

مقایسه بلوغ اجتماعی و زیر مقیاسهای آن بین دو گروه اعتیاد به شبکه های اجتماعی متوسط و زیاد با استفاده از آزمون تی تست انجام شد. بر اساس نتایج، بین میانگین نمرات بلوغ اجتماعی و زیر مقیاسهای آن (کفایت شخصی، کفایت میان فردی و کفایت اجتماعی) در دو گروه

². Yough

اعتیاد متوسط و زیاد به شبکه های اجتماعی، تفاوت معناداری وجود نداشت ($p - value > 0.05$). ارتباط بین بلوغ اجتماعی با اعتیاد به شبکه های اجتماعی در سطح متوسط و اعتیاد به شبکه های اجتماعی در سطح زیاد، با استفاده از آزمون ضریب همبستگی پیرسون مجدداً به تفکیک انجام شد. بر اساس نتایج، هیچ گونه رابطه آماری معناداری بین میزان اعتیاد به شبکه های اجتماعی در سطح متوسط با بلوغ اجتماعی و زیر مقیاسهای آن (کفایت شخصی، کفایت میان فردی و کفایت اجتماعی) یافت نشد ($p - value > 0.05$). (جدول ۱) ولی رابطه آماری معنادار و معکوسی بین میزان اعتیاد به شبکه های اجتماعی در سطح زیاد و بلوغ اجتماعی وجود داشته، بطوریکه هرچه افراد از بلوغ اجتماعی پایین تری برخوردار بودند میزان اعتیاد آنان به شبکه های اجتماعی بیشتر بود ($p - value = 0.028$). همچنین بر اساس نتایج بین میزان اعتیاد به شبکه های اجتماعی در سطح زیاد و کفایت میان فردی رابطه آماری معنادار وجود داشت ($p - value = 0.023$). ولی بین میزان اعتیاد به شبکه های اجتماعی در سطح زیاد با کفایت شخصی و کفایت اجتماعی رابطه آماری معنادار یافت نشد ($p - value > 0.05$) (جدول ۲).

نتایج مقایسه متغیر بلوغ اجتماعی و زیر مقیاسهای آن بین زنان و مردان در تمام دانشجویان نشان دهنده تفاوت آماری معنادار بین میانگین نمرات بلوغ اجتماعی زنان و مردان بود. بطوریکه مردان از بلوغ اجتماعی بالاتری نسبت به زنان برخوردار بودند ($p - value = 0.000$). از نظر زیر مقیاسها نیز بین زنان و مردان تفاوت معناداری وجود داشت. بطوریکه زنان از کفایت شخصی ($p - value = 0.003$)، کفایت میان فردی ($p - value = 0.008$) و کفایت اجتماعی ($p - value = 0.000$) کمتری نسبت به مردان برخوردار بودند. (جدول ۳)

جدول ۱: آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین بلوغ اجتماعی و اعتیاد به شبکه های اجتماعی در سطح متوسط

متغیر	ضریب همبستگی پیرسون (r)	سطح معنی داری (p)
اعتیاد به شبکه های اجتماعی و بلوغ اجتماعی	۰/۰۰۸	۰/۹۳۱
اعتیاد به شبکه های اجتماعی و کفایت شخصی	-۰/۰۸۴	۰/۳۸۲
اعتیاد به شبکه های اجتماعی و کفایت میان فردی	۰/۰۷۴	۰/۴۴۴
اعتیاد به شبکه های اجتماعی و کفایت اجتماعی	۰/۰۳۱	۰/۷۴۸

جدول ۲: آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین بلوغ اجتماعی و اعتیاد به شبکه های اجتماعی در سطح زیاد

متغیر	ضریب همبستگی پیرسون (r)	سطح معنی داری (p)
اعتیاد به شبکه های اجتماعی و بلوغ اجتماعی	-۰/۲۶۱*	۰/۰۲۸
اعتیاد به شبکه های اجتماعی و کفایت شخصی	-۰/۱۱۹	۰/۳۲۲
اعتیاد به شبکه های اجتماعی و کفایت میان فردی	-۰/۲۶۹*	۰/۰۲۳
اعتیاد به شبکه های اجتماعی و کفایت اجتماعی	-۰/۱۶۰	۰/۱۸۱

* معنی داری در سطح ۰/۰۵

جدول ۳: مقایسه متغیر بلوغ اجتماعی و زیر مقیاسهای آن بین زنان و مردان در تمام دانشجویان

متغیر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	t-test	DF	P-Value
بلوغ اجتماعی	زن	۲۰۱/۶۹	۱۶/۳۰	-۳/۷۴**	۶۶	۰/۰۰۰
	مرد	۲۱۲/۲۸	۱۸/۶۸			
کفایت شخصی	زن	۶۷/۷۳	۶/۶۲	-۳/۰۲۸**	۱۷۹	۰/۰۰۳
	مرد	۷۱/۵۸	۹/۸۴			
کفایت فردی	زن	۶۷/۶۸	۷/۸۲	-۲/۶۶**	۱۷۹	۰/۰۰۸
	مرد	۷۱/۱۲	۷/۵۲			
کفایت اجتماعی	زن	۶۶/۵۱	۵/۱۳	-۳/۵۷**	۱۷۹	۰/۰۰۰
	مرد	۶۹/۵۸	۵/۲۳			

* معنی داری در سطح ۰/۰۵

** معنی داری در سطح ۰/۰۱

بحث

پژوهش حاضر با هدف تعیین ارتباط بین اعتیاد به شبکه های اجتماعی با بلوغ اجتماعی دانشجویان دانشکده علوم پزشکی شهرستان شوشتر انجام شد. بررسی همبستگی بین بلوغ اجتماعی با اعتیاد به شبکه های اجتماعی، به تفکیک در دو سطح اعتیاد متوسط و زیاد به شبکه های اجتماعی نشان داد، اگر چه هیچ گونه رابطه آماری معناداری بین میزان اعتیاد به شبکه های اجتماعی در سطح متوسط با بلوغ اجتماعی و زیر مقیاسهای آن (کفایت شخصی، کفایت میان فردی و کفایت اجتماعی) وجود نداشت ولی رابطه آماری بین میزان اعتیاد به شبکه های اجتماعی در سطح زیاد و بلوغ اجتماعی معنادار و معکوس بود، بطوریکه هرچه افراد از بلوغ اجتماعی پایین تری برخوردار بودند میزان اعتیاد آنان به شبکه های اجتماعی بیشتر بود. همچنین بر اساس یافته ها بین میزان اعتیاد به شبکه های اجتماعی در سطح زیاد و کفایت میان فردی رابطه آماری معنادار وجود داشت ولی بین میزان اعتیاد به شبکه های اجتماعی در سطح زیاد با کفایت شخصی و کفایت اجتماعی رابطه آماری معنادار یافت نشد. اگر چه تحقیقی که به بررسی ارتباط بین اعتیاد به شبکه های اجتماعی با بلوغ اجتماعی پرداخته باشد، یافت نشد ولی نتیجه برخی از مطالعات انجام شده در خصوص ارتباط بین جنبه های مختلف رشد اجتماعی و اعتیاد به اینترنت، با یافته های حاصل از این مطالعه همراستا می باشد. مثلاً نتایج مطالعه موسوی مقدم و همکاران نشان دهنده ی رابطه آماری منفی و معنی داری بین اعتیاد به اینترنت و شایستگی اجتماعی بود. بطوریکه نوجوانان دارای شایستگی اجتماعی بالاتر، از اعتیاد به اینترنت کمتری برخوردار بودند (Musavimoghadam, Eskandaripour, & Moradkhani, 2015). یافته های پژوهش وانگ و همکاران^۳ بیانگر همبستگی زیاد بین اعتیاد به اینترنت با رفتارهای اجتماعی ناکارآمد بود (Whang, Lee, & Chang, 2003). همچنین نتایج مطالعه آیسکندر و آکین^۴ نشان داد ارتباط آماری معنادار و معکوسی بین اعتیاد به اینترنت و خودکارآمدی اجتماعی وجود دارد (İskender & Akin, 2010). در تبیین چنین یافته ای شاید بتوان گفت که با توجه به تئوری مهارت اجتماعی ارائه شده از سوی تارل و سرنکو^۵ در خصوص علل احتمالی شکل گیری اعتیاد به شبکه های اجتماعی، احتمالاً عدم وجود مهارتهای اجتماعی از جمله خود-گزارش دهی، سبب می شود افراد برقراری

³. Whang etal

⁴. Iskender&Akin

⁵. Turel&Serenko

ارتباط مجازی را به تعامل چهره به چهره ترجیح دهند، که این امر در نهایت منجر به استفاده اجباری یا اعتیادآور از شبکه های اجتماعی خواهد شد (Griths et al., 2014).

این مطالعه همچنین نشان داد مردان از نظر بلوغ اجتماعی و زیر مقیاسهای آن، در سطح بالاتری نسبت به زنان قرار داشتند. اگر چه این یافته ها با نتایج برخی پژوهشهای انجام شده همراستا بود (A. Pan, 2014; Pushpa, 2015; Singh, Pant, & Valentina, 2013)، نتایج مطالعه ی حاضر با یافته های برخی از پژوهش مشابه غیر همسو می باشد. به عنوان مثال در مطالعه ی انجام شده توسط آتانیمات و یناجی^۶، تفاوتی بین دختران و پسران نوجوان از نظر بلوغ اجتماعی وجود نداشت (Athanimath & Yenagi, 2012). نتایج پژوهش مانچو^۷ نشان داد که زنان معلم از بلوغ اجتماعی بیشتری نسبت به هممتایان مرد خود برخوردار بودند (Manju, 2016). برخی از پژوهشگران معتقدند که علت احتمالی تفاوت در یافته های حاصل از مطالعات مختلف می تواند ناشی از تاثیر جنسیت باشد که به همراه ویژگیهای ژنتیکی ذاتی، فرایند جامعه پذیری افراد را تحت تاثیر قرار می دهد (Singh et al., 2013). علاوه بر این محققان دیگر، گروه همسالان، سلامت و فیزیولوژی بدنی، خانواده، شخصیت، سرگرمی، مدرسه و همسایگان را در چگونگی شکل گیری بلوغ اجتماعی نوجوانان موثر می دانند (Anand et al., 2014).

در اکثر مطالعاتی که در زمینه ی اعتیاد به اینترنت صورت گرفته است، میزان اعتیاد پسران به اینترنت در مقایسه با دختران بیشتر بود (Akhter, 2013; Ha & Hwang, 2014; Siomos, Dafouli, Braimiotis, Mouzas, & Angelopoulos, 2008; Tsai et al., 2009). بطوریکه برخی از پژوهشگران عامل این یافته را تمایل بیشتر پسران برای درگیر شدن در رفتارهای اینترنتی پرخطر و گرایش دختران برای برقراری دوستیهای نزدیک به جای ارتباط با افراد ناشناس می دانند (Tsitsika et al., 2011; Waldo, 2014). بر اساس نتایج مطالعه حاضر، تفاوت آماری معناداری بین میانگین نمرات اعتیاد به شبکه های اجتماعی در بین زنان و مردان وجود نداشت. این یافته با نتایج برخی از پژوهش های مشابه همسو می باشد (Fu, Chan, Wong, & Yip, 2010; Nazila KhatibZanjani & Mirderikvand, 2013; Mojgan Agah Heris, 2014; Shahbazirad & Mirderikvand, 2013). مطالعات مختلف را ناشی از عدم تشابه نمونه ها و تفاوت های فرهنگی می دانند (Demirer, Bozoglan, & Sahin, 2013). تعداد زیاد سوال های پرسشنامه بلوغ اجتماعی که به علت طولانی شدن زمان تکمیل و خستگی، ممکن است سبب کاهش دقت شرکت کنندگان شود و نیز مقطعی بودن مطالعه از محدودیت های این پژوهش محسوب می شوند. لذا با توجه به اینکه در ارتباط بین بلوغ اجتماعی و اعتیاد به شبکه های اجتماعی، اظهار نظر در خصوص معلول بودن عدم بلوغ اجتماعی و یا اعتیاد به شبکه های اجتماعی دشوار می باشد، انجام مطالعه ی طولی به منظور تعیین دقیق چگونگی رابطه ی بین دو عامل مذکور ضروری بنظر می رسد.

نتیجه گیری نهایی

برخی نظریه پردازان از جمله بنیانگذاران تئوری مهارت اجتماعی، عدم رشد درست اجتماعی افراد را یکی از دلایل وابستگی بیش از حد آنها به اینترنت و شبکه های اجتماعی می دانند. نتایج این پژوهش با نشان دادن ارتباط معکوس و معنادار بین اعتیاد زیاد به شبکه های اجتماعی با بلوغ اجتماعی، این تئوری را تا حدی تأیید میکند. ولی برای تعیین رابطه ی درست علی و معلولی بین اعتیاد به شبکه های اجتماعی و بلوغ اجتماعی نیاز به انجام مطالعات طولی بیشتر ضروری بنظر می رسد. از سوی دیگر نتایج این مطالعه بیانگر بلوغ اجتماعی بیشتر پسران جوان نسبت به دختران همسن و سال خود بود. با توجه به اینکه دختران نقش مهم و ارزنده ای در ساختن جامعه ی آینده و تربیت نسل سالم دارند و نیز تاثیر ی که بلوغ اجتماعی در شکل گیری قضاوت درست در مسائل مهم زندگی و ایجاد زندگی متعادل دارد، انجام مطالعات بیشتر به منظور پرداختن به علل پایین بودن بلوغ اجتماعی دختران و ارائه ی راهکارهای عملی برای ارتقا بلوغ اجتماعی در این قشر از جامعه ضروری است. لذا یافته های پژوهش حاضر می تواند زمینه ساز پژوهش ها و مطالعات بعدی و نیز طراحی مداخلات مختلف در راستای پیشگیری از اعتیاد به شبکه های اجتماعی و ارتقاء بلوغ اجتماعی افراد جامعه خصوصا نسل جوان باشد.

تشکر و قدر دانی

پژوهشگران بدینوسیله مراتب تشکر و قدردانی خود را از معاونت و مدیران محترم آموزشی پژوهشی دانشکده علوم پزشکی شوشتر و تمامی دانشجویان شرکت کننده در این مطالعه اعلام می دارند.

⁶. Athanimath & Yenagi

⁷. Manju

Reference

- Agrawal, Pranchi, & Srivastava, Anubha. (2016). A Study on Emotional Maturity and Self Esteem among Working and Non-Working Women: A Comparative Study. *Int. J. of Multidisciplinary and Current research*, 4
- Akhter, Noreen. (2013). Relationship between internet addiction and academic performance among university undergraduates. *Educational Research and Reviews*, 8(19), 1793
- Anand, A.K, Kunwar, N, & Kumar, A. (2014). Impact of different Factors on Social Maturity of Adolescents of Coed-School. *International Research Journal of Social Sciences*, 3(10), 3
- Athanimath, JS, & Yenagi, Ganga. (2012). Social maturity and depression levels among II PUC science (students). *Karnataka Journal of Agricultural Sciences*, 24(4
- Baghaei, R, Moradi, Y, Aminolshareh, S, & Zareh, H. (2013). The Ethical Sensitivity of Nurses in Decision Making in Ayatollah TALEGHANI Hospital, 1391. *Journal of Nursing and Midwifery Urmia*, 11(11), 7
- Barat Dastjerdi, N, & Sayadi, S. (2013). Relationship between using social networks and internet addiction and depression among students. *J Res Behav Sci*, 10(5), 332-341
- Choudhary, P. (2014). Social Maturity of Adolescents in Relation to their Gender and Locality: A Comparative Analysis. *Scholarly Research Journal for Humanity Science & English Language*, 1(6), 6
- Dangwal, Kiran Lata, & Srivastava, Shipra. (2016). Emotional Maturity of Internet Users. *Universal Journal of Educational Research*, 4(1), 6-11
- Addiction in Terms Demirer, Veysel, Bozoglan, Bahadir, & Sahin, Ismail. (2013). Preservice Teachers' Internet of Gender, Internet Access, Loneliness and Life Satisfaction. *International Journal of Education in Mathematics, Science and Technology*, 1(1), 56-63
- Emre, ÇAM, & Isbulan, Onur. (2012). A new addiction for teacher candidates: Social networks. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 11(3
- Fu, King-wa, Chan, Wincy SC, Wong, Paul WC, & Yip, Paul SF. (2010). Internet addiction: prevalence, discriminant validity and correlates among adolescents in Hong Kong. *The British Journal of Psychiatry*, 196(6), 486-492
- Griths, Mark D, Kuss, Daria J, & Demetrovics, Zsolt. (2014). Social networking addiction: An overview of preliminary findings. *Behavioral addictions: Criteria, evidence and treatment*, 119-141
- Sancassiani, Federica, Carta, Mauro Giovanni, Campos, Carlos, Machado, Sergio, King, Anna, Guedes, Eduardo Lucia Spear, & Nardi, Antonio Egidio. (2016). Internet Addiction and Excessive Social Networks Use: Health: CP & EMH, 12, 43 What About Facebook? *Clinical Practice and Epidemiology in Mental*
- Ha, Yeong-Mi, & Hwang, Won Ju. (2014). Gender differences in internet addiction associated with psychological health indicators among adolescents using a national web-based survey. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 12(5), 660-669
- Heo, Jinmoo, Chun, Sanghee, Lee, Sunwoo, Lee, Kyung Hee, & Kim, Junhyoung. (2015). Internet use and well-being in older adults. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 18(5), 268-272
- Examine the feasibility, reliability, validity, test the normality (۲۰۱۱). Hooman, H, Edhami, M, & Ghasemi, L of social maturity and its relationship with emotional maturity in high school students in Babol. *Journal of Psychological research*, 9(17), 16
- Internet World Stats. World Internet Users and Population Stats. (2016 jun 30). from <http://www.internetworldstats.com>
- İskender, Murat, & Akin, Ahmet. (2010). Social self-efficacy, academic locus of control, and internet addiction. *Computers & Education*, 54(4), 1101-1106
- Hooman, HA, & Vatankhah, H. (2012). Study the features of Psychometrics Social Maturity Test. Jahanzad, S *Journal of Psychological research*, 5(17), 12
- Kashi, A. (2015). The effect of Sport on social and emotional maturity of female university students. *Motor Behavior*, 20(20), 8
- KhatibZanjani, Nazila, & Agah Heris, Mojgan (2014). The Prevalence of Internet Addiction among the Students of Payam Noor University, Semnan Province. *Academic Journal Electronic Learning (Media)*, 5(2), 7
- KhatibZanjani, Nazila, & Agah Heris, Mojgan. (2014). The Prevalence of Internet Addiction among the Students of Payam Noor University, Semnan Province. *Interdisciplinary Journal of Virtual Learning in Medical Sciences (IJVLMS)*, 5(2), 1-7

- Hosaini, M., & Nourozi, K. (2014). Internet addiction and its related factors among nursing students in Tehran University of Medical Sciences in 2013. *Nursing Education, 2*(4), 13
- Kumar, Dinesh, & Ritu, Ms. (2013). Social Maturity Of Senior Secondary School Students in Relation To Their Personality. *Asian Journal Of Multi Dimensional Research, 2*(8)
- Kumar, Sunil. (2014). Emotional maturity of adolescent students in relation to their family relationship. *International Research Journal of Social Sciences, 3*(3), 1-7
- Kuss, Daria J., & Lopez-Fernandez, Olatz. (2016). Internet addiction and problematic Internet use: A systematic review of clinical research. *World journal of psychiatry, 6*(1), 143
- Manju, N. D. (2016). Social Maturity of B. Ed Student Teachers. *Research in Educational Sciences, 3*(1), 5
- Mirzaeean, B., Baezzat, F., & Khakpoor, N. (2011). Internet addiction among college students and its impact on mental health. *Journal of Information and Communication Technology in Education, 2*(1), 20
- Musavimoghadam, Seyed Rahmatallah, Eskandaripour, Hoda, & Moradkhani, Fereshteh (2015). Structural Modeling of Internet addiction based on social competence and sensation seeking (Case study girl daughter of Ilam 2015). *Teknologi Tanaman, 12*, 5
- Naami, A., & Noori Samarin, Sh. (2016). Prediction Addiction to social Networks on Loneliness and Self-Steem in Female Students. *Women in Arts and Culture, 8*(2), 12
- Nikoo Goftar, M., & Noghabaee, M. (2016). The role of assertiveness training on increase of self-expression and social maturity of students in first year high school girl. *Journal of cultural Education of Women and the Family, 8*(25), 16
- Onsrodi, E., Hoseiniyan, s., Salehi, F., & Momeni, F. (2016). The Relationship Between Internet Addiction and Juvenile in Conflict With Parents. Multidimensional Social Protection and happiness. *Journal of Family and research, 20*(20), 19
- Pan, A. (2014). Adjustment Ability and Social Maturity among Secondary School Students in West Bengal. *International Journal of Teacher Educational Research (IJTER), 3*(12), 8
- Pan, P. (2014). Adjustment Ability and Social Maturity among Secondary School Students In West BENGAL. *IJTER, 3*(12), 20
- International Journal of Teacher Educational Research
- Pushpa, M. (2015). Emotional Intelligence and Social Maturity of Student Teachers at Elementary Level. *International Journal of Education and Psychological Research (IJEPR), 4*(1), 4
- Rabiee, A., & Mohammadzadeh Yazd, F. (2013). Pathology Virtual Space, the Effect of Internet Use on Social Exclusion Students. *Journal of the socio-cultural Strategy, 2*(6), 19
- SethuMadhavi, T., & Amuthavalli, T. (2014). A Study on Scocial Maturity of Visually Impaired High School Students. *International Journal of Academic Research, 3*(2), 5
- Shahbazirad, A., & Mirderikvand, F. (2013). The Relationship of Internet Addiction with Depression, Mental Health and Demographic Characteristics among Students of Kermanshah University of Medical Sciences. *Journal of Ilam University of Medical Sciences, 22*, 8
- Singh, Ritu, Pant, Kusha, & Valentina, Laitonjam. (2013). Gender on social and emotional maturity of senior school adolescents: A case study of Pantnagar. *Stud Home Com. Sci, 7*(1), 1-6
- Siomos, Konstantinos E, Dafouli, Evaggelia D, Braimiotis, Dimitrios A, Mouzas, Odysseas D, & Angelopoulos, Nikiforos V. (2008). Internet addiction among Greek adolescent students. *CyberPsychology & Behavior, 11*(6), 653-657
- Tsai, Hsing Fang, Cheng, Shu Hui, Yeh, Tzung Lieh, Shih, Chi-Chen, Chen, Kao Ching, Yang, Yi Ching, & Yang, Yen Kuang. (2009). The risk factors of Internet addiction—a survey of university freshmen. *Psychiatry research, 167*(3), 294-299
- Tsitsika, Artemis, Critselis, Elena, Louizou, Amalia, Janikian, Mari, Freskou, Alik, Marangou, Evgenia, . . . Kafetzis, Dimitrios A. (2011). Determinants of Internet addiction among adolescents: a case-control study. *The Scientific World Journal, 11*, 866-874
- Visala, Arati, & Rawat, Ms Vaishali. (2016). Role of Self-Concept and Emotional Maturity in Excessive Internet Usage. *The International Journal of Indian Psychology, Volume 3, Issue 3, No. 5*, 30
- Waldo, Alfred D. (2014). Correlates of Internet Addiction among Adolescents. *Psychology, 5*(18), 1999
- Leo Sang-Min, Lee, Sujin, & Chang, Geunyoung. (2003). Internet over-users' psychological profiles: a behavior sampling analysis on internet addiction. *CyberPsychology & Behavior, 6*(2), 143-150